

Trekvlinders in 1968

door

B. J. LEMPKE

(Negenentwintigste jaarverslag)

Aanvankelijk was het weer in januari vrij normaal. Maar aan het einde van de eerste decade kwam een korte periode van hevige kou: in de nacht van 8 op 9.I daalde de thermometer te Eelde tot -22° C en vier nachten later werden te Eindhoven, Apeldoorn en in Twente waarden van -21° geregistreerd en daalde het kwik te Dedemsvaart zelfs tot -24° . Doch reeds op de 14de viel een sterke dooi in en de tweede helft van de maand bleef de temperatuur zo, dat het gemiddelde over de hele maand zelfs nog iets boven normaal was. Februari was iets kouder dan normaal, maar zonder een echte vorstperiode. Wel viel er nu en dan sneeuw. De eerste en tweede decade van maart waren koud, vaak guur weer met vooral in de tweede decade verscheidene dagen met harde wind. Alleen in 1934 was het in deze eeuw zo lang zo koud gebleven. De crocussen stonden al vanaf het begin van de maand boven de grond, maar de temperatuur bleef te laag om ze open te doen gaan. In de derde decade sloeg het weer echter plotseling om. Op 29.III werd in het zuiden zelfs een temperatuur van ruim 29° gemeten! In enkele dagen stond nu alles in volle bloei, de crocussen vaak gecombineerd met narcissen!

April bracht veel zon, maar vooral in de eerste helft was het 's nachts dikwijls koud met op veel plaatsen nachtvorst (vliegveld Twente op de 7de -7° , de koudste aprilnacht van de twintigste eeuw). De tweede helft was echter veel beter en toen konden zelfs enkele recordtemperaturen genoteerd worden: op 20.IV te De Bilt 27,8 en de volgende dag te Venlo zelfs 32,2! Het einde van de maand was evenwel belangrijk koeler. De eerste decade van mei was vrij koud met veel regen. Ook de tweede decade was koud met plaatselijk nachtvorst. In de derde kwamen enkele zonnige dagen voor. Juni was somber en vrij nat met ongeveer normale temperaturen. De laatste dag was echter prachtig.

Het fraaie weer duurde nog de eerste dagen van juli voort. In het zuiden steeg de thermometer zelfs tot 34° . Daarna echter werd het belangrijk koeler, veel dagen met regen- en onweersbuien en vooral in de tweede helft vaak noordenwind. Pas de laatste dagen brachten warm zomerweer. Augustus: vaak somber weer en veel regen. Alleen de eerste helft van de derde decade was werkelijk mooi.

September was de natste sinds 1957, alleen in het begin enkele mooie dagen. Overigens weinig zon, een grotendeels verregende maand. Oktober was wel zacht, maar ook weer vrij nat. Mooi herfstweer was het echter aan het einde van de tweede en het begin van de derde decade en het eind van de maand bracht zelfs een klein warmtegolfje. Op 31.X werd te De Bilt 19,9 gemeten, een temperatuur, die daar op die dag nog nooit waargenomen was. November was vrij koud en omstreeks de helft van de maand bleef het zelfs overdag vriezen. Het eind was echter veel beter met mooi rustig weer. December was koud, vooral het begin van de tweede decade (Soesterberg in de nacht van 12 op 13 -14° !), maar op 16.XII dooidoide het al weer. De laatste week bracht matige tot strenge vorst met veel mist, doch op 31.XII viel de dooi in.

Over het geheel dus geen fraai seizoen: een zomer met zeer wisselvallig weer en een natte herfst, zeker geen ideaal weer voor dagvlinders.

Bruikbare gegevens werden ontvangen van 106 medewerkers. Hieruit kon het volgende verslag samengesteld worden.

1. *Colias hyale* L. Van de eerste generatie werden uitsluitend op 5 en 6 juni enkele exemplaren te Eijs gezien. De tweede werd alleen in de tweede helft van augustus en de eerste helft van september gemeld, op één uitzondering na steeds in het zuiden van Limburg. Heel laat is nog een waarneming van een vlinder op 18 oktober te Echt (VRANKEN).

V i n d p l a a t s e n. Lbg.: Eijs, Wijlre, Kunrade, Cadier, Echt. Z.H.: Rotterdam (één exemplaar op 7.IX).

T o t a a l a a n t a l w a a r g e n o m e n e x e m p l a r e n: 21, waarmee 1969 tot de zeer slechte jaren voor deze soort behoort.

2. *Colias crocea* Fourcroy. Op 4 juli werd het eerste exemplaar te Vijlen gezien. Daarna tot de eerste september geen enkele waarneming. In deze maand werd de oranje lucernevlinder slechts op vijf verschillende dagen gemeld. Daarbij komen dan nog vier dagen verspreid over de eerste twee decaden van oktober, de laatste op de 18de.

V i n d p l a a t s e n. Lbg.: Vijlen, Colmont, Stein, Echt. Zl.: Sint Maartensdijk. Z.H.: Middelharnis, de Maasvlakte.

T o t a a l a a n t a l w a a r n e m i n g e n: 23, wel een enorm verschil met de meer dan 3000 van 1967!

3. *Vanessa atalanta* L. In de laatste week van maart, toen het weer dus plotseling sterk verbeterd was, werden 10 exemplaren op vier verschillende dagen gezien. Afgezien van twee waarnemingen op 14.IV (Rotterdam en Velsen) werd de atalanta ook weer de laatste week van april met beter weer op vier dagen gemeld. In mei sporadisch op slechts 10 dagen. Juni werd iets beter, maar ook toen bleven de aantallen steeds zeer klein met uitzondering van 15 stuks op de 10de. Pas in juli verscheen een goed aaneensluitende reeks van dagen, op de 1ste en de 4de met meer dan 20 stuks, vijf dagen met 10 of daarboven, alle andere dagen met kleine tot zeer kleine aantallen. Het is dus wel duidelijk, dat de immigratie maar zeer middelmatig geweest is.

Begin augustus begonnen de dagtotalen te stijgen: de eerste in Nederland geboren generatie kwam duidelijk opzetten. Het maximum was voorlopig 101 op 11.VIII. Daarna zakten de dagtotalen echter sterk in en werd de atalanta beslist schaars. Begin september evenwel begon een nieuwe stijging, nu veel duidelijker dan in augustus. Vooral in de boomgaard te Hendrik-Ido-Ambacht, die elk jaar een goede graadmeter is voor de mate van voorkomen, kon BOGAARD soms weer grote aantallen waarnemen. Na half september nam 't aantal echter vrij snel af. In oktober bleef de vlinder practisch elke dag op de formulieren voorkomen, zij het dan ook vaak in zeer kleine dagtotalen. Zelfs in november waren er nog enkele waarnemingen: de 1ste te Kerkdriel, Egmond-Binnen en Burgh, de 2de te Hendrik-Ido-Ambacht, de vijfde te Melissant en nog op de 13de zag Br. VIRGILIUS LEFEBER twee afgevlagen dieren op de Sint Pietersberg!

T o t a a l a a n t a l w a a r n e m i n g e n: 8804, bijna 2600 meer dan in 1967!

T r e k w a a r n e m i n g e n. In september en oktober werden op verschillende

dagen trekkende atalanta's gezien. Op 7.IX zag C. BOOT op de boulevard te Vlissingen een aanzienlijke trek over de Wester Schelde in de richting van Breskens. Omstreeks deze datum werden op het strand van Schouwen aangespoelde exemplaren gevonden (J. P. C. BOOT).

Op 9.IX zag K. HOEK op een baggermolen midden in het Haringvliet zeven stuks in zuidelijke richting vliegen. Op 14.IX $\pm$ 20 stuks, die te Hendrik-Ido-Ambacht tussen 9.30 en 10 uur in zuidwestelijke richting over de rivier trokken. Dezelfde dag nam V. d. ESCH in een roeiboot van de Ottersluis tot de Amer 35 exemplaren waar, die eveneens in zuidwestelijke richting voortvlogen. Tenslotte zag A. FRANSEN te Oosterhout toen een enkel exemplaar duidelijk in zuidelijke richting voorttrekkend.

Op 21.IX zag J. BOOT te Haamstede een atalanta, die hoog boven het duingebied in zuidwestelijke richting voorttrok.

Op 27.IX nam PENNERS te Sittard twee in zuidelijke richting voortvliegende vlinders waar.

Op 5 oktober werd zowel te Hendrik-Ido-Ambacht (BOGAARD) als te Melissant (HUISMAN) een atalanta in de lichtval aangetroffen.

Op 8 en 10.X tenslotte nam J. BOOT te Burgh en te Haamstede enkele vlinders waar, die hoog langs de duinrand vliegend naar het zuidwesten trokken.

Daarentegen blijken de zomervlinders soms zeer hokvast te zijn. Te Schelluinen zag SLOB een duidelijk herkenbaar exemplaar niet minder dan 23 dagen op bloeiende liguster!

4. *Vanessa cardui* L. Eén waarneming in april: op 4.IV een exemplaar te Broek in Waterland (NIESTHOVEN). Pas op 1 juni duikt de vlinder dan weer op (twee stuks te Middelharnis). In totaal werd de distelvlinder die maand 13 dagen gezien, de 18de zelfs op Schiermonnikoog (STOBBE). De dagtotalen waren echter meest zeer klein, evenals de hele maand juli. Toch werden op 14 en 21.VII al enkele duidelijk verse dieren gezien. Maar pas in augustus werd de vlinder gewoner met een top van 269 op de 10de. De rest van de maand waren de totalen echter matig (veel regendagen!) met enkele uitschieters: 56 op 22.VIII en 185 op 24.VIII. Hetzelfde geldt voor september (105 op 10 en 14.IX), maar na de helft van deze maand werd de vlinder toch zeer schaars. In oktober zeer kleine aantallen met tot slot één op 21.X te Egmond-Binnen (Br. F. MELKERT).

Totaal aantal waarnemingen: 1970, geen overweldigend jaar, maar veel beter dan 1967.

5. *Issoria lathonia* L. Het spreekt haast vanzelf, dat we van zo'n zon- en warmteminnende soort niet al te veel konden verwachten in dit seizoen. In het binnenland werden dan ook slechts vier exemplaren gezien: op 12.VIII te Alverna (Wijchen), 17.VIII te Meppel, 10.IX te Bussum en 14 oktober te Maarheeze.

(Ook in het duingebied was de vlinder zeer schaars: twee begin mei, één half juni, op drie dagen in juli en in augustus, op twee in september en tenslotte op 14 oktober een iets afgevlagen ♀ te Bergen-NH., dat nog enkele eitjes legde, die echter niet uitkwamen, in totaal maar 41 exemplaren).

6. *Acherontia atropos* L. Op 24 juni werd een gaaf ♂ te Leek (Gr.) gevangen (WILMINK). Twee waarnemingen in augustus: 7.VIII een sterk beschadigd exemplaar te Buggenum (MAASSEN) en 29.VIII één te Leeuwarden (STOBBE).

Vijf stuks in september: 10.IX te Nieuwersluis, 11.IX te Leiden, 13.IX te Roermond, 16.IX te Biggekerke en 17.IX te Diemen. Tenslotte 4 oktober één te Best. Bovendien werd nog een *atropos* vermeld van Roggebot (*Anax* 1 : 14). In totaal dus 10 exemplaren.

Op 21 september werd te Bergen op Zoom een pop gevonden (ASSELBERGS) en 28.VIII te Ospel een rups, die 1.IX verpopte en 4 oktober de vlinder leverde (VAN DEN DONK).

7. *Herse convolvuli* L. Slechts één enkele vondst: reeds op 15 april een fraai ♂ te Mariapeel (J. MUILWIJK). Bovendien werd 28 september te Rossum (Bommelerwaard) een rups gevonden, die echter dood ging (P. J. VERSTEEGH). Wel een van de slechtste jaren, die we van deze vlinder kennen.

8. *Macroglossum stellatarum* L. Vijf exemplaren in juli op even zoveel verschillende dagen. Daarna nog twee in september en drie waarvan de juiste datum niet werd opgegeven. Totaal dus maar 10 stuks, eveneens biezonder slecht.

V i n d p l a a t s e n. Lbg.: Vijlen, Sittard. N.B.: Eindhoven, Bergen op Zoom. Zl.: Valkenisse. N.H.: Halfweg, Velsen, Egmond-Binnen. Gr.: Groningen.

9. *Chaerocampa celerio* L. Van deze rariteit werd 31 oktober een exemplaar gevonden in de lichtval, die te Middelharnis in de tuin opgesteld stond (VROEG-INDEWEIJ). Het derde jaar in successie, dat de vlinder in ons land werd aangetroffen!

10. *Lithosis quadra* L. Buiten het normale biotoop, de Veluwe, werd de vlinder slechts op twee plaatsen aangetroffen. MAASSEN ving 1 augustus één vers exemplaar te Vlodrop. DERKSEN vond 7 september drie rupsen te Velsen, die 24.IX twee mannetjes en een wijfje opleverden.

(Op de Veluwe trof LEFFEF de soort van 22—28.VIII weer in flink aantal te Hoenderlo aan).

11. *Scotia ipsilon* Hufnagel. In de tweede helft van april werd de uil op zes verschillende dagen meest in vallen gevangen, steeds een enkel exemplaar per nacht en voor zover het erbij gemeld werd, steeds in afgevlogen toestand. Hetzelfde gebeurde in de tweede helft van mei, in juni en in juli. De dagtotalen kwamen in deze maanden nooit boven 10 stuks, wel een bewijs, hoe schaars de vlinder was. Tot half juli werden ook geregeld afgevlogen dieren gemeld, blijkbaar nog steeds immigranten. Pas begin augustus verschenen mooie verse vlinders en geleidelijk begon het aantal nu ook iets beter te worden. Toch bleef *ipsilon* ook de rest van het seizoen zeer schaars. Dagen met meer dan 10 stuks kwamen slechts af en toe voor en dagtotalen boven 20 werden maar twee maal bereikt: op 19.VIII 21 stuks, evenals op 3.X. Wel ontbrak de vlinder van omstreeks 10 juli tot 10 oktober bijna geen enkele dag. De laatste exemplaren werden 30.X aangetroffen en wel te Hapert, Bergen op Zoom, Hendrik-Ido-Ambacht en Wageningen.

Uit alle provincies kwamen meldingen binnen uitgezonderd Friesland en Groningen.

T o t a a l a a n t a l w a a r n e m i n g e n : 478, zonder twijfel een slecht jaar voor deze soort.

12. *Peridroma saucia* Hübner. Eén betrekkelijk vroege melding: 28 mei te Halfweg (VAN AARTSEN). Daarna op drie dagen in juli, twee in september en zeven in oktober. Het totaal aantal waargenomen exemplaren bedroeg dan ook slechts 26.

Vindplaatsen. Lbg.: Stein, Swalmen. N.B.: Eindhoven, Wouw. Zl.: Valkenisse. Z.H.: Melissant, Naaldwijk. N.H.: Halfweg, Naardermeer. Gdl.: Hoenderlo. Ov.: Abdij Sion.

13. *Mythimna vitellina* Hübner. Op 29 juli ving LUKKIEN een exemplaar van deze zeldzame immigrant te Ruurlo, terwijl A. VAN TUIJL 4 oktober een tweede te Muiderberg aantrof.

14. *Mythimna unipuncta* Haworth. BOGAARD was zo gelukkig op 23 augustus het tweede Nederlandse exemplaar van deze rariteit te Hendrik-Ido-Ambacht op licht te vangen.

15. *Spodoptera exigua* Hübner. Twee meldingen: 1 augustus een exemplaar te Bentveld (VAN AARTSEN) en 11 september bij de Abdij Sion in Overijsel (FLINT).

16. *Chloridea peltigera* Denis & Schiffermüller. In de eerste week van juli is er blijkbaar een kleine immigratie van de vlinder geweest, want op 5.VII ving HUISMAN een ♀ te Melissant en twee dagen later een ♂. Ruim twee maanden later, op 29 september ving C. VAN TUIJL het derde exemplaar te Weesp.

17. *Autographa bractea* Denis & Schiffermüller. Op 21 augustus werd een exemplaar van deze zeldzaamheid in de val bij de Abdij Sion aangetroffen (Kape-laan ALMA).

18. *Autographa gamma* L. Het eerste exemplaar zag RAMAKER 20 april in de Kennemerduinen gevolgd door een tweede op 26.IV te Bentveld. De hele maand mei bleef de vlinder zeer schaars en de eerste decade van juni was al niet veel beter. Maar 13.VI kwam het dagtotaal op 28 en de volgende dag zelfs op 33. Daarna schommelde het aantal sterk en kwamen zelfs dagen voor waarop maar enkele gamma werd gemeld. Pas in juli begon de vlinder talrijker te worden en op 14.VII werd een top van 230 stuks bereikt. Geleidelijk aan nam het aantal nu toe: 392 op 31.VII, 575 op 5.VIII, ruim 1000 op 23.VIII en meer dan 1600 op 13.IX. Zeer plaatselijk traden soms plotseling sterke concentraties op. Zo telde FLINT op 14.IX niet minder dan 883 stuks in de val bij de Abdij Sion. Maar na half september nam het aantal sterk af en na 28.IX met 115 stuks kwam geen enkele dag meer boven de 100. Toch bleef de vlinder zeer lang doorvliegen. In november werd hij nog op 10 dagen gemeld. Een opvallend slot was de waarneming van één exemplaar te Heerlen op 23 december (CLAASSENS).

Op 27 en 28.IX en 2.X trof ZWAKHALS in totaal 48 wijfjes aan in de te Arkel opgestelde val. Slechts één daarvan bleek in het bezit van eieren te zijn. Alle andere waren steriel.

Totaal aantal waarnemingen: 30967, ongeveer anderhalf maal het aantal van 1967, maar voor deze soort toch een matig jaar.

19. *Trichoplusia ni* Hübner. Van deze in ons land uiterst zeldzame immigrant ving HUISMAN op 5 juli een matig afgevlogen exemplaar op licht te Melissant.

20. *Macdunnoughia confusa* Stephens. Ook van deze soort slechts één exemplaar: 27 augustus te Cadier (VAN AARTSEN).

21. *Orthonama obstipata* Fabricius. De vlinder werd alleen in de late herfst op licht gevangen. Alle meldingen liggen tussen 19 oktober en 7 november. Vindplaatsen waren: Valkenisse, Haamstede, Bentveld, Halfweg, Hoenderlo en Apeldoorn.

Het totaal aantal exemplaren bedroeg 16.

22. *Nomophila noctuella* Denis & Schiffermüller. De twee eerste exemplaren trof FLINT 19 en 21 april aan in de val bij de Abdij Sion. Daarna werd de vlinder alle maanden tot en met oktober waargenomen, het minst in juni, het meest in juli. Blijkbaar verscheen toen een nieuwe generatie. In augustus werd *noctuella* slechts op drie dagen gemeld, maar september was weer veel beter, wat dus wijst op het verschijnen van de volgende generatie. De slotdatum was 7 oktober, toen nog één exemplaar in de val van het Proefstation te Naaldwijk werd aangetroffen.

V i n d p l a a t s e n. N.B.: Valkenswaard, Dorst, Biesbosch. Zl.: Valkenisse. Z.H.: Melissant, Hendrik-Ido-Ambacht, Arkel, Naaldwijk. N.H.: Overveen, Halfweg, Amsterdamse Bos, Naardermeer. Utr.: Nieuwersluis. Gdl.: Ruurlo. Ov.: Abdij Sion. Dr.: Meppen.

T o t a a l a a n t a l w a a r g e n o m e n e x e m p l a r e n: 73, zeer matig dus.

23. *Udea ferrugalis* Hübner. Uitsluitend in de herfst werd de vlinder in zeer klein aantal waargenomen. De vroegste datum was 22 augustus te Halfweg (VAN AARTSEN), de laatste 1 november te Muiderberg (WOLSCHRIJN). De meeste waarnemingen kwamen in september, in oktober slechts twee.

Het totaal aantal waargenomen exemplaren bedroeg slechts 12, toevallig even weinig als in 1967 (maar meer dan 6000 in 1966!).

V i n d p l a a t s e n. Zl.: Valkenisse. Z.H.: Melissant, Hendrik-Ido-Ambacht. N.H.: Halfweg, Muiderberg. Uitsluitend dus in het westen van het land!

24. *Diasemia litterata* Scopoli. Van deze rareiteit werd 1 juli een exemplaar in de val te Stein aangetroffen (in collectie-VAN AARTSEN). (Ook 12.VIII.1967 werd hier een exemplaar gevangen).

25. *Palpita unionalis* Hübner. Eén exemplaar, op 28 september te Halfweg (VAN AARTSEN). Hoewel de vlinder altijd zeer schaars is, werd hij nu toch al in negen opeenvolgende jaren in Nederland aangetroffen!

26. *Hymenia recurvalis* Fabricius. Op 30 augustus, een biezonder slechte avond met nu en dan regen, toen maar een enkele vlinder op het scherm verscheen, was daar het eerste in Nederland gevangen exemplaar van deze Pyralide bij! (Bentveld, VAN AARTSEN).

De vlinder staat niet in BEIRNE, British Pyralid and Plume Moths (1952). De eerste Britse exemplaren werden in september 1951 in het zuiden van Engeland gevangen, in totaal vijf stuks. Zie R. M. MERE (*Ent. Gazette* 3: 57, 1952) en DANNREUTHER (*Entomologist* 58: 157, 1952). In geen van de daarna volgende trekverslagen trof ik de soort weer aan.

27. *Plutella megapterella* L. (*maculipennis* Curtis). Op vier dagen gemeld in de tweede helft van april, op 11 dagen in mei, bijna alle in de tweede helft, regelmatig in juni, juli en augustus, na half september al weer schaarser en een paar meldingen in de tweede helft van oktober. De eerste vangst was 16.IV te Melissant, de laatste 29.X op dezelfde plaats (HUISMAN).

Het aantal generaties is moeilijk te bepalen. De top viel begin juli, zonder twijfel het maximum van de tweede generatie. Daarna moet er in elk geval nog een derde geweest zijn, die zonder onderbreking op de vorige volgde en minder in aantal was. ELFFERICH vond 1 september te Rotterdam twee poppen (die geïnfec-

teerd bleken te zijn). Er zijn er natuurlijk meer geweest en hieruit kan de zwakke vlucht van september en oktober ontstaan zijn.

Totaal aantal waargenomen exemplaren: 902.

Tot slot nog enkele gegevens over andere Lepidoptera.

Gonepteryx rhamni L. J. SLOT zag 24 augustus 2 à 300 exemplaren op bloeiende wederik te Rockanje, een week later toen de planten vrijwel uitgebloeid waren, geen enkele meer en op 6 september weer twee. Zulke concentraties komen blijkbaar weinig voor.

Aglais urticae L. Eind augustus en de eerste helft van september is de kleine vos opvallend talrijk geweest. Voor Haren-Gr. schreef KUYTEN: uiterst talrijk, soms 70 tot 80 op struikasters. FLINT voor de omgeving van Deventer: buitengewoon talrijk, vooral als rups. LEFFEF voor Apeldoorn: op 22.VIII op 17 struiken van *Buddleia* ruim 300 stuks, de volgende dag 399, op 26.VIII ergens anders 274, op 27.VIII op zes struiken: 155, op 28.VIII op 14 struiken 308 stuks. Veel exemplaren te Bilthoven (C. DE JONG). Te Amsterdam trof ik *urticae* eind VIII en begin IX zeer talrijk op *Sedum* en herfstasters aan. Ook in Zeeland viel het grote aantal op. Op 11.VIII plotseling zeer algemeen op Walcheren (WEDTS DE SWART), 5.IX op één pol *Sedum* te Biggekerke 20 stuks (Ds. VAN TUYL VAN SEROOSKERKEN). Op 6.IX vele honderden op zulte in de Braakman (A. DE VISSER).

Op 28 augustus trof ZWAKHALS een *urticae* aan in de lichtval te Arkel.

Een zeer interessante mededeling ontving ik van PEERDEMAN. Zijn zoon P. M. zag 11 september aan boord van een kustvaarder $\pm$ 20 mijl uit de Engelse kust ter hoogte van Great Yarmouth 26 prachtige verse exemplaren, die ongeveer twee meter boven het water vlogen. De richting was echter niet te bepalen. Af en toe kwamen ze aan boord en waren dan zonder moeite te pakken. Blijkbaar waren ze vermoeid. Dit is wel een fraaie trekwaarneming van deze soort!

Spaelotis ravidia Brahm. Op 4 augustus ving VAN AARTSEN een exemplaar te Achternaal (ten zw van Breda). Ik denk niet, dat deze soort een migrant is, maar wel een zeldzame en zeer onregelmatig voorkomende inheemse soort.

Mythimna albipuncta Denis & Schiffermüller. In midden-Limburg trof MAASEN de vlinder schaars aan, HUISMAN op Overflakkee in het geheel niet. Ook overigens geen enkele waarneming.

Mythimna l. album L. De eerste generatie werd van 13 juni—19 juli uitsluitend in het zuiden en midden van Limburg gezien. Op 25 augustus werden de eerste exemplaren van de tweede generatie in de val te Stein aangetroffen (Pater MUNSTERS). Vanaf die dag tot half oktober een doorlopende reeks van meldingen. Het laatste exemplaar op 22.X te Nijswiller. Deze generatie, die veel talrijker was, werd ook hier en daar buiten het Limburgse areaal gevangen.

Vindplaatsen. Lbg.: Nijswiller, Simpelveld, Maastricht, Geulle, Sittard, Stein, Montfort, Swalmen. Gdl.: Kerkdriel (25.IX, VERSTEEGH), Wageningen (telkens één op 30.IX en 8.X, A. K. H. WIT).

Aantal waargenomen exemplaren: 293.

Hoplodrina ambigua Denis & Schiffermüller. De eerste generatie in zeer klein aantal (totaal zes stuks!) van 5.VI—1.VII, alleen vermeld van Stein en Melissant. De tweede van 20.VIII—14.IX, totaal 30 stuks, waarvan twee te Melissant en één te Naaldwijk, de rest te Stein. De soort handhaaft zich dus wel, maar met moeite.

Tortrix viridana L. Buiten het normale biotoop werd de vlinder van 26.VI—7.VII vermeld van Arkel, Melissant en Rotterdam. Dat hij hier niet thuis hoort, blijkt ook uit het zeer onregelmatige in de aantallen: Melissant op 1.VII 56 stuks, gevolgd door telkens 1 op 3 en 7.VII (HUISMAN). Rotterdam 462 op licht op 1.VII, daarna nog twee op de volgende dag (P. J. VAN ROOIJ).

Conclusie: een ongunstig jaar voor *Colias*, *Issoria* en Sphingiden, voor de meeste andere middelmatig, maar uitblinkend door de massa's kleine vossen en door diverse zeldzaamheden.

Summary

The 29th report on migrating Lepidoptera for the year 1968 mentions the following particulars:

1. *Colias hyale* L. Only 21 specimens, all in the southern half of the country.
2. *Colias crocea* Fourcroy. 23 specimens, likewise only in the southern half.
3. *Vanessa atalanta* L. Ten specimens on fine days in the last week of March, then again in the last week of April. Rare in May and June, somewhat more in July. Not very common in August, but more in September. The whole month of October present in small numbers and even a few in November. Total number 8804.
4. *Vanessa cardui* L. One on 4 April. Not again seen till June 1st. In June and July rare. In August much better, also in the first half of September. Then rare again. A few in October, the last 21.X. Total number 1970, much better than in 1967.
5. *Issoria lathonia* L. Only four specimens outside the dunes, but in this biotope also rare. Strongly diminished the last few years, very probably a question of temperature and sunshine.
6. *Acherontia atropos* L. 10 specimens in all.
7. *Herse convolvuli* L. Only one specimen, but this very early: on April 15th! Plus one caterpillar in September.
8. *Macroglossum stellatarum* L. Only 10 specimens!
9. *Chaerocampa celerio* L. One specimen of this rarity on October 31.
10. *Lithosis quadra* L. Four specimens outside the normal biotope (in the province of Gelderland).
11. *Scotia ipsilon* Hufnagel. Immigrants in the second half of April, in the second half of May, in June and still in July. Fresh specimens from the beginning of August till well into October. Total number only 478. Very mediocre.
12. *Peridroma saucia* Hübner. Only 26 specimens.
13. *Mythimna vitellina* Hübner. Two specimens, one in July, one in October.
14. *Mythimna unipuncta* Haworth. One on August 23, the second specimen ever caught in the Netherlands.
15. *Spodoptera exigua* Hübner. Two specimens, one in August, the other in September.
16. *Chloridea peltigera* Denis & Schiffermüller. Two in the first week of June, one at the end of September.

17. *Autographa bractea* Denis & Schiffermüller. One specimen of this rarity in August.

18. *Autographa gamma* L. Two in April, rare in May and the first half of June, more in July and especially in August. Top about mid September. In small numbers in October and even in November. Last observation: December 23. Total number 30967, mediocre for this species.

19. *Trichoplusia ni* Hübner. One specimen on July 5. Extremely rare here.

20. *Macdunnoughia confusa* Stephens. Only one specimen in Netherlands Limburg.

21. *Orthonama obstipata* Fabricius. Only in the autumn, total number 16.

22. *Nomophila noctuella* Denis & Schiffermüller. Observed in alle months from April up to and inclusive October. Top in July. Total number only 73.

23. *Udea ferrugalis* Hübner. Only in the autumn, not more than 12 specimens.

24. *Diasemia litterata* Scopoli. One specimen in the south of Netherlands Limburg on July 1st.

25. *Palpita unionalis* Hübner. One specimen in September.

26. *Hymenia recurvalis* Fabricius. One specimen on August 30, the first ever observed in the Netherlands!

27. *Plutella megapterella* L. (*maculipennis* Curtis). 902 specimens, observed from April up to and inclusive October.

Observations on other Lepidoptera:

Aglais urticae L. Very numerous in the second half of August and the first half of September. An interesting observation: On September 11th 26 specimens were seen about 20 miles from the English coast off Great Yarmouth, flying about two metres above the water, sometimes coming on board the coaster, where they could easily be taken. They were evidently tired. The direction of flight could not be ascertained.

Mythimna albipuncta Denis & Schiffermüller. Only in small number in the centre of Netherlands Limburg.

Mythimna l. album L. Rather small first generation, but good second one. Most specimens however in Limburg. Total number 293.

Hoplodrina ambigua Denis & Schiffermüller. Very local in the south, only 30 specimens. The species maintains itself with difficulty.

Tortrix viridana L. Again observed in a few localities far from its normal biotope.

A bad year for warmth loving species: *Colias*, *Issoria lathonia*, Sphingids. Mediocre for many species. But an outstanding season for *Aglais urticae* and for several rarities.

Amsterdam 1010, Oude IJselstraat 12-III.

Siona lineata Scopoli in Nederland gevangen (Lep., Geometridae). Op 24 juli 1969 ving ik langs een spoordijk even buiten Eijgelshoven een mij onbekende vlinder. Bij determinatie bleek het *Siona lineata* te zijn, een soort, die nog nooit eerder in Nederland is aangetroffen. De heer LEMPKE was zo vriendelijk de determinatie te bevestigen.

De naastbijliggende vindplaatsen bevinden zich in de oostelijke helft van België, waar de vlinder voorkomt op kalkhoudende gronden. De Nederlandse vangst is in de grond van de zaak dus niet zo vreemd. Blijkbaar is onze vindplaats een verre uitloper van het Belgische areaal.

J. M. TILMANS Jr., Laurastraat 45, Eijgelshoven.